

SEMINARIUM VARADIENSIS

Anul VII
Numărul
26 (52)
APRILIE
2010

Realizat de Seminarul Teologic Greco-Catolic „Sfinții Vasile, Grigore și Ioan”, Oradea

MARIA, FEMEIA CELEI DE-A TREIA ZI

Aș dori că însăși Fecioara Maria în persoană să intre în casa voastră, să vă deschidă larg ferestrele, și să vă adreseze urarea unui Paște fericit. O urare imensă precum brațele celui condamnat, întinse pe cruce sau îndreptate către cerurile libertății.

Mulți se întreabă cu surprindere cum se face că evanghelia, în timp ce ne vorbește despre Isus care apare în ziua de Paște la multe persoane, precum Mariei Magdalena, femeilor mironosițe și ucenicilor, nu amintește, în schimb, de nici o apariție a Fiului înviat Mamei sale. Eu aș avea un răspuns: deoarece nu era nevoie! Nu era nevoie ca Isus să apară Fecioarei Maria, deoarece Ea, singura, a fost prezentă la înviere.

Pentru a ne confirma cât de mult a fost legat destinul Fecioarei Maria de Paștele Fiului, evanghelia ne prezintă cel puțin două momente, în care fraza „a treia zi”, siglă cronologică prin care se indică învierea, face referință la prezența, dacă nu chiar la protagonismul Fecioarei Maria.

Primul moment este prezentat de Sfântul Luca. Prezintă dispariția lui Isus în templu pe când avea 12 ani și regăsirea lui în „a treia zi”. Cercetătorii sunt de acord să interpreteze acest episod ca pe o profeție ascunsă a ceea ce s-ar fi întâmplat mai târziu cu ucenicii, în momentul în care Isus înfăptui trecerea Sa din această lume la Tatăl, tot la Ierusalim, într-o sărbătoare a Paștelui, mulți ani mai târziu. Ar fi vorba despre o parabolă care face aluzie la dispariția lui Isus în spatele pietrei mormântului, și la glorioasa Sa apariție după trei zile.

Cel de-al doilea moment este prezentat de Sfântul Ioan. Este vorba despre nunta din Cana, în timpul căreia intervenția Sfintei Maria, anticipând „ceasul” lui Isus, introduce în banchetul oamenilor vinul noii alianțe pascale, și face să explodeze, înainte de timp, „gloria” învierii. Ei bine, și acest episod începe cu o expresie voită: „A treia zi”.

Sfânta Maria, așadar, este cea care are de-a face cu „cea de-a treia zi” în așa măsură încât nu este doar

fiica întâi născută a Paștelui, dar într-un anume sens este și mama acestuia. Sfânta Maria, femeia celei de-a treia zi, trezește-ne din somnul stâncii! Nu aștepta luminile zorilor. Nu aștepta ca femeile să vină cu mirodieniile. Vino tu mai întâi, cu reflexul Celui înviat în ochi și cu parfumul mărturiei tale directe.

Când celelalte Marii vor sosi în grădină, cu picioarele udate de rouă, să ne găsească deja treji și să știe că au fost precedate de tine, unica spectatoare a luptei dintre Viață și Moarte. Aceasta nu este lipsă de încredere în cuvintele lor. Dar simțim atât de tare asupra noastră tentaculele morții, încât mărturia lor nu ne ajunge. Da, ele au văzut triumful învingătorului. Dar nu au experimentat înfrângerea adversarului. Numai tu ne poți garanta că moartea a fost învinsă cu adevărat, deoarece ai văzut-o fără răsuflet la pământ.

Sfântă Marie, femeia celei de-a treia zi, dă-ne certitudinea că moartea nu va mai avea putere asupra noastră. Că nedreptățile popoarelor au zilele numărate. Că strălucirile războaielor se reduc în lumini crepusculare. Că suferințele săracilor au ajuns la ultimele picături. Că foamea, rasismul, drogul sunt reportul unei vechi contabilități falimentare. Că plictiseala, singurătatea, boala sunt rămășițele unor gestiuni antice. Și, că în sfârșit, lacrimile tuturor victimelor violenței și a durerii vor fi în curând șterse precum bruma de soarele primăverii.

Sfântă Marie, femeia celei de-a treia zi, smulge de pe fața noastră giulgiul disperării și înfășură pentru totdeauna, într-un colț, fașele păcatelor noastre.

Dăruiește-ne un pic de pace. Și dăruiește-ne speranța că, atunci când va veni momentul înfruntării decisive, și pentru noi la fel ca și pentru Isus, tu să fi arbitra care, a treia zi, să confirmi în sfârșit victoria noastră.

Preluat din scrierile **Mons. Antonio Bello**

IUBIREA PRIN FAPTE

„Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât L-a dat pe Fiul Său Unul-Născut, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (In 3, 16).

Prin aceste cuvinte ale Evangheliei după Ioan ni se arată cum pătimirea și moartea lui Isus Hristos sunt manifestarea supremă a iubirii lui Dumnezeu pentru oameni. El a fost primul care și-a manifestat iubirea, dăruindu-ne ceea ce iubea mai mult, pe Fiul Său.

Credința noastră este o revelație a bunătații, a milostivirii, a iubirii lui Dumnezeu pentru noi. Dumnezeu este iubire, El este iubirea (agape) care se dăruiește, iar această dăruire este totul, luminează totul. Sfântul Pavel scrie: „El m-a iubit și s-a dat pe Sine însuși pentru mine” (Gal 2, 20). Iubirea lui Dumnezeu pentru noi culminează cu sacrificiul de pe Calvar. Dumnezeu i-a oprit lui Avraam brațul când acesta era pe punctul de a-și sacrifica unicul fiu, dar nu a oprit brațele celor care îi răstigneau Fiul pe Cruce. Dăruirea lui Hristos constituie o chemare adresată nouă: de a răspunde acestei iubiri. Iubirea cu iubire se plătește, neexistând monedă îndeajuns de valoroasă pentru a acoperi iubirea.

Omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu (Gen 1, 27), iar Dumnezeu este iubire (1 In 4, 8). De aceea, inima omului este făcută pentru a iubi, și cu cât iubește mai mult, cu atât se identifică mai mult cu Creatorul ei; doar când iubește poate fi fericită. Dumnezeu vrea să fim fericiți aici, pe pământ, deoarece omul nu poate trăi în mod autentic fără iubire. Deducem deci că sfințirea personală nu este centrată pe lupta împotriva păcatului, ci pe iubirea pentru Cristos. Iubirea lui Dumnezeu pentru oameni și a oamenilor pentru Dumnezeu izvorăște dintr-o prietenie reciprocă. Una din caracteristicile proprii prieteniei este dialogul, conversația. Pentru a-L iubi pe Domnul trebuie să-L cunoaștem și să-i vorbim. Îl putem cunoaște meditându-i viața prezentată în Sfintele Evanghelii. Acolo El ni se arată uman și foarte apropiat de viața noastră. Să-I vorbim, să dialogăm cu El în rugăciune și în Sacramente, în special în Sfânta Euharistie.

Isus, în viața Sa ascunsă, discretă, s-a coborât până la aspectele cele mai comune ale existenței omenești; la viața cotidiană a unui lucrător cu brațele, care-și întreține familia din munca proprie, împlinind astfel voința Tatălui Său Ceresc. Cunoșcând viața lui Isus, vom învăța să o sfințim pe a noastră. Tot ce este cu adevărat omenesc poate fi sfânt, poate fi temelie iubirii noastre pentru Dumnezeu, deoarece Domnul, asumându-și natura noastră, a sfințit-o.

Faptul că știm că Dumnezeu ne iubește cu o iubire infinită este „vestea cea bună” care ne

umple de bucurie și dă sens vieții noastre. Vestea că Cristos a înviat este cea pe care el ne cere să o împărtășim tuturor oamenilor. Și prin aceasta noi putem afirma că „am cunoscut și am crezut iubirea pe care o are Dumnezeu față de noi” (1 In 4, 16). Dumnezeu își revarsă constant harurile Sale asupra noastră. Cunoșcând ce a făcut și ce face Domnul pentru noi oamenii, niciodată nu trebuie să ni se pară suficient răspunsul pe care-l dăm iubirii Sale infinite.

Voința lui Dumnezeu ni se arată, în general, în împlinirea cu credință a poruncilor și a învățăturilor Bisericii. În acestea observăm ce vrea Dumnezeu de la noi, iar respectând învățătura Bisericii îl păstrăm pe Domnul viu în sufletul nostru. Iubirea de Dumnezeu nu constă în sentimente sensibile, cu toate că Domnul ni le poate da pentru a ne ajuta în viața de credință, ci în deplina identificare a voinței noastre cu Voința lui Dumnezeu. De aceea trebuie să ne întrebăm deseori dacă facem lucrurile ce se cuvin, dacă activitatea noastră este o ofrandă adusă măreției Lui...

Iubirea se plătește cu iubire, dar cu o iubire efectivă, manifestată în realizări concrete, în îndeplinirea îndatoririlor noastre față de Dumnezeu și față de ceilalți, chiar dacă sentimentele sensibile lipsesc! „Perfecțiunea absolută, scrie Sfânta Tereza de Avila, nu constă în daruri exterioare, nici în mari extaze... ci doar în faptul că voința noastră este conformă cu voința lui Dumnezeu”.

În slujirea lui Dumnezeu, creștinul trebuie să se lase condus de credință, depășind astfel stările emoționale. Sentimentul în sine nu este rău, ci rea este importanța pe care o acordăm uneori sentimentelor. Emoțiile constituie pentru unii adevărata pietate, până într-acolo încât pare a fi pierdută dacă dispăre emoția. Iubirea adevărată, sensibilă sau nu, include toate aspectele existenței noastre. Ea ne face să-L punem pe Dumnezeu pe primul loc în viața noastră. O persoană pioasă, lipsită de bigotism, caută să-și îndeplinească îndatorirea, iar devoțiunea sinceră o conduce la muncă. Falsa pietate are consecințe în viața obișnuită a creștinului, deoarece nu se traduce în îmbunătățirea comportamentului sau ajutorarea celorlalți.

Împlinirea voinței lui Dumnezeu prin îndatoririle, mai mari sau mai mici, este cel mai sigur ghid pentru creștinul care vrea să se sfințească chiar în timpul vieții pământești.

Anton RUS,
Părinte spiritual

ASPECTE ALE CONTEMPORANEITĂȚII

Secolul al XX-lea a fost unul dintre cele mai devastatoare secole din istorie. Este un secol marcat de sânge. Se găsește puțină consolare în faptul că, în vremurile de demult, cei care ucideau erau tot atât de numeroși și nu comiteau mai puține victime decât astăzi, doar atâtă că odinioară era mai puțină lume pe pământ. Acest gen de constatare nu reconfortează decât statistica.

„Astăzi nu există nici o regiune din lume care să nu ascundă un focar de război, de tulburări, de tensiuni sau de activități teroriste. La conflictul ideologic dintre Est și Vest se adaugă antagonismul adânc dintre Nord și Sud, creat de inegalitatea economică și de lipsa de înțelegere mutuală. Relațiile dintre popoare se bazează pe voința de putere și pe interes, ceea ce, de altfel, nu este ceva nou; este nou însă faptul că lumea deține, pentru întâia oară, mijlocul de a se suprima pe ea însăși și de a ceda acelei atracții a neantului de la care numai religia o mai poate împiedica” (1). Observația făcută de A. Frossard la scurt timp după alegerea ca Papă a lui Karol Wojtyła este actuală și azi, cu excepția conflictului ideologic dintre Est și Vest, care a căzut odată cu Zidul Berlinului.

Același autor surprinde dezorientarea omului modern, care, pierzându-L Dumnezeu și valorile morale, devine treptat-treptat, în contextul secularizat, sclavul lumii tehnificate și a consumismului.

„Teama unui conflict universal crește mereu: omul s-a închis în istorie și nu domină. El a crezut în umanism, în știință, progres sau în tot felul de idei metafizice, căzute unele după altele în pulbere; acum el nu mai crede în nimic și nu așteaptă nici o lumină sau compasiune din vreun *dincolo* spiritual. Cu toate acestea, în greața lui, el resimte încă, uneori, un fel de aspirație dureroasă spre un *altceva*, pe care e incapabil să-l numească și pe care se duce adesea să-l caute pe la diferitele tehnici sau mistici mai mult sau mai puțin sinucigașe” (2).

În prezent, lumea pe care Biserica este trimisă să o evanghelizeze nu poate fi definită simplu ca un spațiu de misiune necreștin, ci mai degrabă, „ca situația umană în care Evanghelia lui Cristos nu a devenit încă acea realitate concretă în care oamenii, primind Evanghelia, sunt așezați pe cale cu Cristos spre Împărăția lui Dumnezeu” (3). În acest context, „lumea” se găsește atât în spațiul care nu a fost niciodată creștin, cât și în structurile moderne ale societății secularizate. Procesul de secularizare care însoțește civilizația tehnologizată, ideologiile seculariste și folosirea lor ca putere politică, toate acestea sunt semne ale lumescului.

„Situația lumii de azi se prezintă, așadar, diferit de situația în care Biserica și-a desfășurat misiunea înainte de epoca modernă. Spectrul ariei spirituale umane, căreia se adresează misiunea Bisericii este foarte

vast și variat. Biserica trebuie, de aceea, să abordeze aceste arii spirituale în mod diferit pentru a avea o eficiență salvatoare” (4). Este realitatea zilelor noastre...

Practic, lumea contemporană se găsește între două perspective. Se află la sfârșitul unei lumi vechi care lasă locul lumii noi. „În spatele nostru se afundă o lume, ce nu e alta decât universul contemplativ al Evului Mediu, ale cărui puternice unde religioase, apoi culturale, s-au prelungit până la noi, aducându-ne totodată sensul inteligibilității lumii, sensul moral, intuiția unei armonii universale și speranța unui destin veșnic al ființei umane. Toate aceste bunuri spirituale ne veneau de la Dumnezeu, a cărui prezență în centrul gândirii omului acționează ca un principiu de neînlocuit, de unitate și de comuniune. Sunt resturile acelei lumi strănse în jurul Catedralei, care sunt pe cale să dispară, și pe care e zadarnic să încercăm a le smulge nopții istoriei.

În fața noastră, o altă lume, o lume nouă, întemeiată nu pe contemplarea lui Dumnezeu, ci pe un simplu sistem de relații dialectice, își face apariția încetul cu încetul, lipsită încă de structuri perceptibile, de parcă ar fi în stare gazoasă. În intervalul în care ne găsim acum, am pierdut punctele de sprijin intelectuale și morale ale lumii opuse, iar lumea ce se formează nu ne oferă încă nimic ferm; plutim literalmente pe ape, ceea ce nu reclamă decât un lucru care tocmai începe să ne lipsească: credința” (5).

Trebuie precizat doar că la baza acestui comportament al omului contemporan se află concepția autonomă despre lume care s-a manifestat cu intensitate deosebită începând cu secolul al XVIII-lea, cunoscut ca secolul iluminismului. Datorită conflictului pe care l-a avut cu teologia apuseană, cultura iluministă a deplasat centrul de interes al omului contemporan de la Dumnezeu și credință, la rațiunea autonomă și la știință.

Rămâne doar o întrebare: ce mai poate să facă Biserica prin slujitorii ei? Răspunsul ar fi să re-evanghelizeze lumea întreagă, adică să pregătească lumea pentru o noua evanghelizare. Societatea a uitat de valorile morale ale religiei și și-a întemeiat propriul sistem de valori, care se află în opoziție cu sistemul de valori al Bisericii. Preoții trebuie să se pregătească din toate punctele de vedere (îndeosebi din punct de vedere moral), iar apoi să iasă la “secerișul” încredințat de Isus Cristos Bisericii

Paul CERNUCAN,
ANUL -III-

(1) Andre FROSSARD, *Nu vă temeți - convorbiri cu Ioan Paul al II-lea*. Traducere din limba franceză de Pr. Teodor Racovițan, Ed. Viața Creștină, Cluj-Napoca, 2002, p. 164.

(2) Ibidem, p. 167.

(3) Valer BEL, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Presa Univeritară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002, pag. 83 - 84.

(4) Valer BEL, *op. cit.*, p. 84.

RITUALUL SFÂNTULUI BOTEZ (I)

Următoarele rânduri sunt o provocare de a da piept cu spiritualitatea autentică. Este o invitație pentru orice om preocupat de inițierea în tainele Bisericii.

O cateheză baptismală actuală și pertinentă poate deschide apetitul pentru cunoașterea valorilor autentice ale Bisericii și pentru viața spirituală. Sub gesturile rituale se ascund adevărate comori. Ritualul baptismal cuprinde trei părți distincte: rituri prebaptismale (exorcizarea, lepădarea de Satana, mărturisirea de credință), ritualul baptismal propriu-zis (ungerea prebaptismală, cufundarea întreită sau turnarea) și rituri postbaptismale (spălarea rituală, tonsura).

Toate riturile care preced Botezul se desfășoară în pridvorul Bisericii (prispă, pridvor, tindă, prag, poartă). Acest fapt relevă caracterul de ritual, de trecere (pascal) al Botezului. *Prispa* este un loc de trecere amplasat înaintea ușilor sfântului locaș și este considerat un element exterior spațiului ecleziastic propriu-zis. Prispa îl pune pe om în fața unei răscruci fundamentale. Cel care a ajuns în pridvor trebuie să aleagă între calea mântuirii și cea a păcatului. Prispa este deci locul de decizie, un prag al opțiunii. Omul aflat în „prispă” este omul suspendat între existența profană și Dumnezeu. Este omul jumătăților de măsură, incapabil de a urca scara mântuirii și de asemenea incapabil de a-și asuma răul fără să regrete în adâncul sufletului.

Pridvorul este un loc de trecere, loc de reflexie, loc penitențial, loc de refugiu, loc de exorcizare, loc de mărturisire a credinței. *Tinda bisericii* este văzută ca un spațiu intermediar, ca o verigă de legătură între cele două lumi: cea profană și cea religioasă, ca loc de exorcizare sau scenă de luptă între lumea intermediară a „duhurilor nevăzute”, ostil interpuse între om și Dumnezeu.

Pragul reprezintă un spațiu de trecere între exterior (profan) și interior (sacru). Simbolizează de asemenea fie despărțirea (dacă cel venit rămâne în prag și nu-l poștește nimeni înăuntru), fie posibilitatea unei alianțe, uniuni sau reconcilierii (dacă cel sosit este întâmpinat în prag și poftit în interior). Pragul exprimă limita la care se sfârșește ceva și începe altceva. *Poarta* simbolizează trecerea dintre două stări (de la sclavie

la libertate, de la rău la bine, etc). Ea se deschide întotdeauna spre mister. Trecerea prin poartă este o trecere de la profan la sacru. Porțile bisericilor sunt deschideri ale pelerinajului sacru ce duce spre Sfânta Sfințelor, spre locul prezenței adevărate a Dumnezeirii.

Primul element al Botezului îl reprezintă exorcizarea prebaptismală. Dacă credem în existența lui Dumnezeu, nu putem nega realitatea Diavolului și a insinuării lui în viața noastră. Un fapt important este confruntarea cu Satana în pridvorul Bisericii, în pragul noii vieți, creștine, în pragul unirii cu Cristos. Exorcizarea prebaptismală presupune eliberarea de Satana, de toate lucrurile lui, de toți slujitorii lui și de toată trufia lui.

Toate mitologiile vechi, referitoare la noțiunile sinonime – monstru, diavol, dragon, balaur, șarpe – păstrează ideea de paznic al pragului, străjer al comorilor ascunse, adversarul care trebuie înfrânt pentru a obține comoara nemuririi prin învingerea tuturor obstacolelor și dificultăților vieții. Rostul monstrului este de a provoca la efort, la stăpânirea fricii, la eroism, de a ajunge la bunurile superioare. Cea mai mare șiretenie a Diavolului constă în a ne convinge că el nu există, astfel reușind să se ascundă în spatele propriei sale imagini, îmbrăcând o aparență grotească care

ni se pare inofensivă. Tocmai în această privință ne lășăm înșelați. diavolul nu este doar „negru”, ci este „multicolor”, ne apare ca ademenitor, fascinant. Dacă ar fi doar „negru”, ne-ar inspira groază și am fugi de el, în schimb el știe să ne seducă, să ia chip de înger pentru a ne înșela. Este expert în arta disimulării, a deghizării, a manipulării și a iluzoriului.

„Lepădările de Satana” se fac imediat după exorcizare, iar acestea reprezintă proba mării opțiuni: „de partea cui vrei să fii?”. De obicei, lepădările se fac cu fața către Apus, ca semn al obscurității în care ar vrea să ne țină „stăpânul lumii întunericului”, pe când declararea aderării la Cristos și a mărturisirii de credință precedente ritualului baptismal propriu-zis se fac cu fața către Răsărit, de unde izvorăște Lumina Adevărului. (*va urma*)

Elena BONETA,
ANUL -III-

RECENZIE – „OMUL ÎN CĂUTAREA SENSULUI”

Viktor E. Frankl este un psihiatru vienez, doctor în neurologie și filosofie, fondatorul celei de-a treia școli vieneze de psihoterapie, părinte al logoterapiei.

Supranumit „profetul sensului vieții” și provenind dintr-o veche și nobilă familie evreiască din Praga, a trecut prin patru lagăre naziste. Cartea sa – „*Omul în căutarea sensului*” fiind o mărturie a experiențelor sale personale și a descoperirii fundamentelor și a aplicării logoterapiei în situațiile în care se afla.

Manuscrisul primei sale cărți, „*Doctorul și suflul*” a fost confiscat la intrarea în lagăr, dar a reușit să-l rescree pe bucăți de hârtie furate de către un camarad în timpul detenției. Acest fapt i-a dat speranță și putere de supraviețuire.

„*Omul în căutarea sensului*”, un best-seller cu peste zece milioane de copii vândute până la moartea autorului, se împarte în trei mari capitole: *Experiențe dintr-un lagăr*, *Logoterapie într-o coajă de nucă* și *Cazul unui optimism tragic*, adăugat în 1984.

Prima parte descrie, după cum afirmă și titlul, experiențele sale din diferite lagăre, analizând atât propria lui persoană, restul condamnaților, cât și gardienii. Aici, el identifică trei stări prin care trec deținuții: șocul de la intrarea în noul regim de viață, manifestat prin deziluzie, mai apoi apatie, când aceștia se obișnuiesc cu stilul de viață și cu rutina lagărului, moment în care numai valorile îi pot ține în viață (sensul care îl dă existenței și suferinței sale), iar în final, în perioada eliberării (dacă deținutul a reușit să supraviețuiască), se simte depersonalizat, angoasat și disperat.

Mai departe susține că omul este liber în interiorul său și acest fapt nu i se poate fura. El este capabil de alegere în orice situație. Mai mult, omul nu este un rezultat al condițiilor psihologice sau fizice la care este supus. Cei care erau credincioși erau cei care rezistau cel mai bine în lagăr. Prin sensul pe care religiozitatea îl dădea suferinței lor, ei reușeau să trăiască cu speranță și să nu se dezumanizeze. De altfel, autorul vorbește și de aceia care ajungeau la sinucidere sau care deveneau brute, asemenea animalelor. În acest context, își verifică teoria și chiar reușește să o aplice, ajutându-și frații de suferință în momentele critice.

Printre altele, este impresionantă relatarea comuniunii spirituale de iubire pe care o trăiește cu

soția sa, căpătând speranță, claritate și forță pentru a supraviețui. Chiar dacă nu avea nici o veste de la ea, el îi simțea prezența alături, fapt ce-i crea un sens, transformându-l suferința la care era supus.

Povestirea continuă cu eliberarea sa, după cum însuși mărturisește, pregătită de Dumnezeu. Observă cum prizonierii eliberați sunt supuși la un și mai mare gol existențial atunci când, întorși acasă, nu găsesc ceea ce se așteptau – uneori nu mai aveau la cine să se întoarcă, toți membrii familiei fiind morți. Suferința care odată avea un sens tocmai în reîntoarcerea la cei dragi, acum pare a fi în van, iar foștii deținuți sunt dispuși să-i trateze pe ceilalți semeni într-un mod crud, motivându-și comportamentul ca fiind o consecință a torturilor prin care ei înșiși au trecut.

Al doilea capitol, *Logoterapie într-o coajă de nucă*, descrie cât se poate de concis și de clar ce este logoterapia și care sunt principiile pe care se bazează. Autorul descrie psihoterapia sa ca fiind una bazată pe *sens*. Mai mult, vorbește despre *voința de sens*, comparând aceasta cu *voința de plăcere* a lui Freud sau de cea de *putere* a lui Adler.

Mai departe Frankl vorbește de golul sau vacuumul existențial, fenomen specific prin excelență secolului XX, caracterizat prin plictis, care devine agresivitate, dependență, manifestate prin conformism sau totalitarism. Astfel, omul duce o viață decăzută, fără scop. Soluția valabilă este și pentru secolul nostru căutarea scopului propriu în lume și autorealizarea. Iar pentru noi, creștinii, mântuirea este acest scop care ne oferă și sens!

Scopul poate fi căutat, creat sau experimentat. Suferința încetează a fi suferință când i se atribuie un scop. Tehnicile de care se folosește logoterapia sunt: intenția paradoxală și dereflectarea.

În încheiere doresc să subliniez că Frankl mărturisește că, în lagăr, persoanele religioase au fost cele care au reușit să-și trăiască cu demnitate suferința, să o accepte și chiar să se deschidă întru ajutorarea celorlalți, din puținul lor: o felie de pâine, o cană de supă, un zâmbet sau o mână de ajutor. Este de ajuns să ne amintim de t martirii din toate timpurile și toate confesiunile, care s-au dovedit a fi cu adevărat următori ai lui Hristos!

Alexandru DUMA,
ANUL -III-

„GAUDIUM ET SPES”

Gaudium et Spes este o constituție pastorală ce tratează rolul Bisericii în lumea contemporană. Documentul a fost redactat în cadrul lucrărilor Conciliului Ecumenic Vatican II. În prima parte sunt prezentate problemele legate de Biserică și vocația omului, iar în cea de-a doua, câteva chestiuni urgente cu care Biserica se confruntă.

Evoluția actuală a lumii și progresul tehnic aduc o serie de transformări atât pe plan social, cât și psihologic, moral și religios. Acest lucru îl face pe om să-și pună tot mai multe întrebări legate de rolul său pe pământ. Cele mai profunde întrebări pe care acesta și le pune sunt: care este rolul durerii, al răului și al morții? Ce va urma după această viață pământească? Pentru a găsi răspuns acestor întrebări, Conciliul propune colaborarea dintre om și Biserică. Transformările produse pe plan social ajută omul să se încadreze în tipul de societate industrială din zilele noastre, însă de cele mai multe ori fără posibilitatea de a-și crea personalitatea, ci mai degrabă este determinat să acționeze ca un robot. Pe plan psihologic, moral și religios, desconsiderarea instituțiilor, a legilor și a modului de a acționa, a gândi și a simți din trecut duce la o gravă tulburare comportamentală și la dezorientare în ceea ce privește normele de conduită. Noile conduite influențează și viața religioasă. De exemplu, suprimarea superstiției în câmp religios comportă două efecte: pe de-o parte pe unii îi îndepărtează de Dumnezeu, în timp ce pe alții îi face să aibă un simț mai viu al lui Dumnezeu. Întregul progres tehnic, pe lângă aspectele sale bune, provoacă și conflicte care scindează omul din interior.

Majoritatea oamenilor de știință și a cercetătorilor afirmă că tot ce există pe pământ trebuie raportat la om, care este centrul și culmea a toate. Chiar dacă la întrebarea „ce este omul” s-a dat de-a lungul istoriei diferite răspunsuri, Biserica fiind instituită de Dumnezeu, este singura capabilă să dea un răspuns exhaustiv. Tot ea, Biserica, este cea care îi oferă omului posibilitatea de a-și cunoaște demnitatea și vocația.

Cu toate că a fost creat de Dumnezeu în stare de har și dreptate originară, prin greșita întrebuintare a libertății sale, omul a păcătuit, devenind neascultător față de voința divină. Omul are datoria să acorde o importanță deosebită atât trupului, fiind templu al Spiritului Sfânt, cât și sufletului, deoarece acesta este „locul” unde, prin conștiință, „vorbește” cu Dumnezeu. Cu toate că mântuirea lui depinde de legea morală pe care Dumnezeu i-a sădit-o în inimă, el este liber să

aleagă să o respecte sau nu. Totuși, Conciliul îndeamnă la un comportament virtuos și la depășirea tentației individualiste, pentru ca omenirea să poată sta ca o comunitate care oglindește iubirea fraternală în fața lui Dumnezeu.

Misiunea Bisericii în lume este una strict religioasă. Biserica, Sacrament al lui Hristos, are în viziunea eshatologică mântuirea umanității. Prin faptul că Biserica nu depinde de structuri ale secolarului, cum ar fi politica, economia, ea poate să făurească legături între popoare, fiind un factor de coeziune important.

Cea de-a doua parte a constituției *Gaudium et Spes* tratează despre problemele pe care omenirea le traversează, ba chiar mai mult, încearcă să propună soluții acestor probleme. Este vorba în primul rând despre desconsiderarea pe care lumea o manifestă față de căsătorie și familie. Conciliul amintește că la baza societății stă familia, iar dacă această „celulă de bază” este sănătoasă, rezultatul va fi o societate sănătoasă. Căsătoria este sfântă, indestructibilă, fiind un Sacrament al lui Cristos. În cadrul căsătoriei au loc atât dragostea conjugală, cât și procreerea. Astfel că promovarea căsătoriei, a familiei și a valorilor acestei ne apare ca și o îndatorire.

Biserica recunoaște necesitatea promovării culturii, dar ne atenționează că aceasta este subordonată perfecționării integrale a omului. De-a lungul istoriei, Biserica a apelat întotdeauna la cultură pentru a face cunoscută Evanghelia lui Hristos, precum obișnuia să spună Papa Ioan Paul al II-lea.

În continuare, Conciliul abordează problematica sferei economice și politice amintindu-ne că obiectul și scopul economiei este dezvoltarea plenară a omului și nu bogăția sau profitul. Doar prin această atitudine economică este posibilă înlăturarea tuturor nedreptăților sociale pe care țările dezvoltate le provoacă țărilor sărace sau în curs de dezvoltare. În ceea ce privește politicul, îndatorirea comunității politice este aceea de a veghea la binele comun și la respectarea drepturilor cetățenilor.

Documentul se încheie cu o chemare la pace, sugerând înființarea unor organisme care să fie ostile războiului și să promoveze adevărata pace care vine din iubirea fraternală.

Alina SĂRĂCUȚ,
ANUL -III-

Publicăm din nou lista adusă la zi a parohiilor care au sprijinit Seminarul Teologic cu 10% din fondurile care au intrat odată cu sfințirea caselor în luna ianuarie. Domnul să îi răsplătească atât pe preoții parohi, cât și pe fiecare dintre credincioși. Vă mulțumim din suflet!

Parohia Ghenci 120 lei

Parohia „Sfânta Treime” - Șimleu Silvaniei, 700 lei

Catedrala „Sfântul Nicolae”, Oradea 950 lei

Parohia “Duminica Tuturor Sfinților” (Don Orione), Oradea 200 lei

Parohia Ștei 200 lei

Parohia „Sfântul Gheorghe”, Oradea 200 lei

Parohia Sudrigiu, 50 lei

Parohia Drăgoteni, 50 lei

Parohia Popola, 100 lei

Parohia Beiuș, 400 lei

Parohia Băița, 50 lei

Parohia Grădinari, 50 lei

Parohia Ioaniș, 50 lei

Parohia Prisca, 50 lei

Parohia Petrani, 50 lei

Parohia Vălani, 50 lei

Parohia Sf. Famiglie – Zalău, 50 lei

Parohia Șuncuiușu de Beiuș, 150 lei

Parohia Haieu, 100 lei

Parohia Șumal, 100 lei

Parohia „Sf. Petru și Pavel” – Zalău, 250 lei

Parohia Valea lui Mihai, 100 lei

Parohia Franciscană “Adormirea Maicii Domnului” – Oradea, 1.010 lei

Parohia Bobota, 50 lei.

BISERICA MEDIEVALĂ DIN HAIEU (II)

Data fiind simplitatea austeră a bisericii, precum și lipsa unei influențe dintr-un mediu cu o arhitectură de piatră evoluată, este greu de crezut că Episcopul orădean ar fi ctitorul acestui modest lăcaș de închinare, având în vedere că la începutul secolului al XIV-lea Episcopia de Oradea se număra printre cele mai bogate Dieceze din Regatul ungar. (1)

O biserică a cărei construcție este datată, ca și în cazul celei din Haieu, în primii ani de după invazia tătară, se află la Fughiu, sat situat la est de Oradea care, asemenea Haieului, în a doua jumătate a secolului al XIII-lea, se găsea în proprietatea comună a Episcopului și Capitlului orădean. (2)

Biserica din Fughiu este construită în stil romanico-târziu, cu elemente gotice, și este formată dintr-o navă cu deschideri romanice și altar poligonal cu deschideri gotice. De specificat este că nava este construită din piatră ecarisată, în timp ce altarul și contraforții din cărămidă și piatră de râu. (3)

În consecință, analizând cele două biserici situate pe o arie geografică relativ restrânsă, având un potențial ctitor comun și o datare a perioadei de construcție aproximativ identică, însă cu diferențe atât de evidente privind dispozițiile planimetrice, precum și tehnicile de construcție în piatră, este evident că în cazul bisericii din Fughiu s-a folosit o tehnică de construcții evoluată, în timp ce la Haieu, una rudimentară. Planul bisericii din Fughiu este unul romanico-gotic, cu elemente gotice specifice celei de a doua jumătăți a secolului al XIII-lea, în timp ce planul bisericii din Haieu este unul tipic romanico-simplificat. Tipul de planimetrie întâlnit la biserică medievală din Haieu, format din navă și altar pătrat, ambele tăvănite, este răspândit în toată Europa creștină încă din perioada pre-romanico-gotică și continuă în Transilvania până în zorii secolului al XV-lea, indiferent de rit, dat fiind că era cel mai ușor de realizat. Acest plan foarte simplu derivă din arhitectura de lemn, pământ, chirpici și nuiete, fiind transpus și în arhitectura din piatră odată cu trecerea la construcția din materiale durabile. (4) Prin urmare, construirea bisericii medievale din satul Haieu tinde a fi datată într-o perioadă ce marchează în evoluția arhitecturii medievale transilvănene faza timpurie de trecere la construcțiile din piatră, cuprinsă între secolele al XI-lea și al XII-lea. (5)

Condiții istorice prielnice construirii unei biserici de piatră în satul Haieu în această perioadă au existat, dat fiind că în secolul al XI-lea teritoriul de la nord de Crișul Repede al Bihorului era fieful regalității maghiare (6), a cărei politică din această perioadă este strâns legată de Biserică. Acest gen de politică a fost inaugurată de regele Ștefan I cel Sfânt (997-1038), încreștinătorul ungarilor și continuată de urmașii acestuia la tron, între care Ladislau I cel Sfânt (1077-1095), fondatorul Diecezei de Oradea (1092) și Coloman Căr-

turarul (1095-1116), care urma să ajungă primul Episcop latin de Oradea (7), toți bucurându-se de faima de mari întemeietori de episcopii, ctitori și înzestrători de biserici și mănăstiri.

Colonizarea de către regalitatea maghiară în secolele X-XI, la poalele dealului Șomleu (în zona actualului sat Cheriu), a tribului lui Kér, cu scopul de a apăra izvoarele calde din zonă, atestă că regiunea era cunoscută în epocă și avea o oarecare importanță pentru regii maghiari. (8)

De altfel, legendele despre un sfânt cu nume uitat care a trecut călare, odinioară, prin aceste locuri și despre Sfântul rege Ladislau care s-a scăldat în izvoarele calde de aici, sunt încă vii printre bătrânii din satul Haieu.

O biserică cu arhitectură și planimetrie ce se aseamănă cu cea a bisericii medievale din Haieu se găsește în Transilvania la Streisângeorgiu, a cărei datare la începutul secolului al XII-lea este o certitudine. (9) Nava bisericească de la Streisângeorgiu este construită din piatră ecarisată având încorporat un mic turn în partea de vest, iar altarul rectangular, construit din același material, este boltit semicilindric. Exemplul dat precum și ruinele altei biserici din piatră cu altar pătrat, descoperită în cetatea Dăbâca, datată și ea, în mod cert, în prima jumătate a secolului al XI-lea (10), atestă în mod evident existența sporadică, în Transilvania, a bisericilor de piatră cu altar pătrat încă din veacul al XI-lea.

Provenind dintr-un mediu cu o arhitectură în piatră dezvoltată, călugărul italian Rogerro di Puglia (Rogerius) confirmă în cântecul său de jale existența sporadică a unor biserici din piatră în cetatea Oradea și pe teritoriul Transilvaniei înainte de marea invazie tătară din anul 1241. (11)

În concluzie, pe baza raționamentelor logice înșirate mai sus, construcția bisericii medievale din satul Haieu, probabil biserica fostei abații *Hevius de Magno-Varadinum*, trebuie să se fi realizat între secolele XI-XII, însă, pentru a obține o dată cât mai exactă, se impune și efectuarea de săpături arheologice. (12)

Liviu DAT,
MASTERAND

1. Borcea Liviu, Gorun Gheorghe, *Istoria orașului Oradea*, Editura Arca, Oradea, 2007, p.91; 2. *Ibidem.*; 3. Avram, Alexandru, *Biserici romanice cu cor rectangular în bazinul Crișul Repede*, Editura Institutului Pedagogic, Oradea, 1973, p. 129; 4. Rusu, Adrian Andrei, Hurezan, George Pașcu, *Biserici medievale din județul Arad*, Arad, 2000, p. 43; 5. Telepy, Marcell, Hutyra G. Zoltán, *A szentmártoni tanya, rendház-kastély-,templom és község, valamint a Félix-fürdő története*, (Cătuțul, „castelul”, biserica și comunitatea din Sânmartin și istoricul Băilor Felix) Kiadja a Naghyvárad Premontrei Öregdiákok Egyesülete, 1997, p. 35; 6. L. Borcea, G. Gorun, *op. cit.*, p. 84; 7. Dejeu, Petre, *Așezăminte culturale din municipiul Oradea și județul Bihor*, Tipografia Transilvania, Oradea, 1926, p. 276; 8. Jako Zsigmund, *Bihar megye török pusztítás előt* (Comitatul Bihor înainte de pustiirea turcească), Budapest, 1940, p.119; 9. A. A. Rusu, G. P. Hurezan, *op. cit.*, p.43; 10. A. Avram, *op.cit.*,p.132; 11. Popa-Lisseanu, Georgeta, *Rogerius-Carmen miserabile*, Editura Arca, Oradea, 2006, p.83 și 103; 12. M. Telepy, G. Z. Hutyra, *op. cit.*, p. 88.

PROGRAMUL DEVOȚIUNILOR ÎN CINSTEA MAICII DOMNULUI DIN LUNA MAI 2010, LA GROTA DIN CURTEA SEMINARULUI TEOLOGIC

În fiecare lună a lui mai, de două ori pe săptămână, grotă Sf. Fecioare din curtea Seminarului a devenit deja un catalizator de prezențe. Ne bucurăm de fiecare dată să vedem seminariști, studenți laici și elevi interniști strânși în rugăciune, dar și laici de toate vârstele care se unesc rugăciunii noastre, provenind din parohiile din oraș și nu numai.

Noutatea pe care ne-o propunem în cadrul acestei serii de întâlniri va fi aceea a **implicării câtorva asociații laice din Oradea**. Porțile Seminarului se vor deschide tuturor, iar ca un semn concret al unirii în rugăciune, vom invita preoții responsabili ai asociațiilor să prezideze rugăciunea, în timp ce studenții ipodiaconi din anul IV vor rosti o predică pe o temă dată, iar noi cu toții, seminariști și laici,

vom rosti împreună rugăciunea.

Precum în fiecare an, vom încerca să unim ruga cu cateheza făcută prin intermediul proiecției de filme cu mesaje creștine. Vă invităm și în acest an să participați la întâlnirile noastre, după următorul program:

Marti, 4 mai, orele 19.45

invitați: Reuniunea Mariană, Viața Ascendentă

rugăciune: Paraclisul,

celebrează: Pr. R. Mârșu /pr. A. Podar,

predică: Burdaș Ciprian

tematică: Izvorul pecetluit

Vineri, 7 mai, orele 19.45

invitați: ASTRU, Cercetașii

rugăciune: Rozarul,

celebrează: Pr. Iuliu Muntean

predică: Dat Liviu

tematică: *Fericită ești Tu, care ai crezut*

film: Mons. Vladimir Ghika. *Fratelui meu din exil* (2008, un film documentar realizat de Ana Boariu, cu sprijinul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București).

Marti, 11 mai, orele 19.45

invitați: Preoții participanți la **Întâlnirea Națională a preoților catolici**

rugăciune: Acatistul și Rozarul.

Vineri, 14 mai, 19.45

invitați: Terțiarilor franciscani + Alegria

rugăciune: Paraclis,

celebrează: pr. Mihai Vătămănelu

predică: Deák István

tematică: *Spre intimitatea Mariei*

film: Clara și Francisc (regia Fabrizio Costa, un film artistic în două părți care încearcă să reconstituie viața celor doi mari sfinți din Assisi, ecranizând aspecte istorice și inedite trecute până acum cu vederea de către marea majoritate a producțiilor pe această temă).

Marti, 18 mai, orele 19.45

invitați: Oratoriul Maria Imaculata, Radio Maria

rugăciune: Rozarul,

celebrează: Pr. Doru Popovici

predică: Papiț Alin,

tematică: *Maria înaintea tăcerii lui Dumnezeu*

Vineri, 21 mai, orele 19.45

invitați: AGRU, Asociația Familiilor

rugăciune: Acatist,

celebrează: Pr. Ovidiu Duma

predică: Pop Paul Gheorghe,

tematică: *Fidelitate în tăcere*

film: **Papa cel Bun: Ioan al XXIII-lea** (2002, regia Ricky Tognazzi. Un film artistic în două părți asupra vieții simpaticului Card. A. Roncalli care, odată devenit Papa Ioan al XXIII-lea, a marcat Biserica prin convocarea Conciliului Vatican al II-lea și prin atitudinea sa dialogică și deschisă).

Marti, 25 mai, orele 19.45

invitați: Liceul Greco-Catolic

rugăciune: Paraclisul,

celebrează: Pr. Adrian Podar

predică: Rostaș Marcel

tematică: *Drama unei tăceri*

Vineri, 28 mai, orele 19.45

invitați: Asociația FONDACIO, studenții laici

rugăciune: Rozarul,

celebrează: pr. Paul Popa

predică: Torjoc Bogdan

tematică: *Între luptă și speranță*

film: **Therese** (2004, regia Leonardo DeFilippis. O ecranizare a vieții tinerei Therese Martin care, intrată la o vârstă fragedă la Mănăstirea Carmelitană din Lisieux a avut parte de o experiență mistică deosebită, devenind după moarte una dintre sfințele cele mai cunoscute și mai venerate din lume).